

Det Danske Spejderkorps - formål, principper og program

- 286 spejderideen
- 288 ledertræning
- 290 metodik
- 291 idéteknikker
- 292 arbejdsstof
- 294 den røde tråd

Spejderideen

Spejderarbejde er mere end sund fritidsbeskæftigelse, oplevelser og godt kammeratskab. Spejderbevægelsen har også en idé med sit arbejde: Vi vil opdrage, udvikle og danne børn og unge, så de får et godt afsæt i livet og så de praktiserer ansvarsbevidsthed for deres medmennesker og for omverden.

Idegrundlaget

Det danske Spejderkorps er en frivillig ikke-partipolitisk, opdragende bevægelse af børn og unge vejledt af voksne.

Korpset er åbent for alle uden hensyn til oprindelse, race eller tro.

Korpset arbejder i overensstemmelse med et formål, nogle principper og en metode.

Det enestående ved spejderbevægelsen er, at formålet, principper og metoder hænger sammen og danner en helhed.

Derved adskiller Spejderbevægelsen sig fra skoler og andre sunde fritidsbeskæftigelser og Spejderbevægelsen er derfor et godt supplement til den udvikling der sker i familien, i skoler og blandt kammerater.

Det er frivilligt at være spejder, men spejdere er forpligtet af spejderløftet.

De voksnes opgave er at vejlede børn og unge i deres udvikling samt at skabe rammerne for arbejdet.

Formålet

Formålet med korpset virksomhed fremgår af paragraf 3 i korpsets grundlov.

Der er to nøgleopgaver i formålet: selvstændighed og ansvarsbevidsthed. Disse to ting kan ikke adskilles.

Formål

Det Danske Spejderkorps har til formål at udvikle børn og unge til vågne, selvstændige mennesker, der er villige til efter bedste evne at påtage sig et medmenneskeligt ansvar i det danske samfund og ude i verden.

Vi vil udvikle alle de grundlæggende sider af mennesket: fysisk, intellektuelt, socialt, åndeligt, følelsesmæssigt og kreativt. Vi ser disse sider som en helhed.

Principperne

Spejderprincipperne er en opskrift på hvordan vi bør opføre os over for hinanden og med os selv: Vi skal opføre os ordenligt mod hinanden og mod naturen, vi skal tage vare på vores egen udvikling og vi skal søge efter livets åndelige værdier.

Disse principper er også udtrykt i Spejderloven.

Spejderloven

Den, der er med i spejdernes fællesskab, gør sit bedste for:

- at finde sin egen tro og have respekt for andres
- at værne om naturen
- at være en god kammerat

I forholdet til spejderen selv arbejder vi for at spejderen påtager sig ansvaret for at udnytte egen evner og muligheder bedst muligt. Spejderen oplever og tror på, at alle har lige god mulighed for at få indflydelse på egen situation.

Spejderen møder værdier og opøver færdigheder, der gør det muligt at skabe identitet og selvtillid, og spejderen går fordomsfrit til udfordringer.

I forhold til omverden arbejder vi for at spejderen er hjælpsom, handler ansvarligt over for andre og over for naturen samt viser omsorg og skaber glæde. Spejderen kender og værdsætter vores danske og kristne kulturarv og prøver samtidig at forstå og respektere andre kulturer end den danske. Spejderen hjælpes til at forstå, at fred og forståelse i verden tager udgangspunkt i spejderens egen dagligdag.

I forholdet til det åndelige arbejder vi for at spejderen overvejer etiske og åndelige problemstillinger, og at spejderen søger efter åndelige værdier og en tro, der er større end mennesket. DDS overlader det til kirker og trossamfund at forkynde.

- at være hensynsfuld og hjælpe andre
- at være til at stole på
- at høre andres meninger og danne sine egne
- at tage medansvar i familie og samfund.

Spejderløftet

Jeg lover at holde Spejderloven

Motto

Vær beredt

Metoden

Spejdermetoden baserer sig blandt andet på arbejdsgrundlaget, grundlovens paragraf 5. Spejdermetoden består af:

- Oplevelser
- Learning by doing
- Patruljeliv
- Friluftsliv
- Værdier
- Medbestemmelse og ansvarlighed
- Aktiviteter og færdigheder
- Samfundsliv

Disse elementer er en helhed, og ingen kan undlades af det daglige spejderarbejde.

Oplevelser betyder at programmet skaber begejstring, er sjovt og appellerer til fantasien.

Det foregår i et spændende og udviklende miljø med godt kammeratskab. Aktiviteterne er afvekslende og udfordrende for holdninger og evner.

Learning by doing betyder at spejderen lærer gennem handling, at spejderen involverer sig aktivt i at skabe programmet og aktiviteterne og at lederen vælger sin metode og ledelsesstil i overensstemmelse med spejderens modenhed overfor opgaven.

Patruljeliv betyder arbejdsfællesskab i små grupper. Der er en vekselvirkning mellem samarbejdet i patruljen og den enkeltes egen udfoldelse. Spejderen føler trykthed i og oplever sig selv som en nødvendig del af patruljen og spejderen lærer at blive ledet af, at deltage i ledelsen af og at lede jævnaldrende spejderkammerater.

Friluftsliv betyder at en væsentlig del af spejderlivet foregår i naturen på naturens egne vilkår. Friluftslivet udføres, så spejderen bliver begejstret for at færdes i naturen og så spejderen får kendskab til naturens kræfter og muligheder, men også dens følsomhed.

Værdier betyder blandt andet at spejderbevægelsens værdier – Spejderloven – formidles via det daglige spejderarbejde.

Dette sker især ved at lederen fremstår som et godt eksempel og ved at synliggøre Spejderlov, Spejderløfte og Motto.

Medbestemmelse og ansvarlighed betyder at spejderne motiveres til at søge større og

større indflydelse på og at påtage sig større ansvar for det daglige spejderarbejde.

Det er vigtigt at spejderen oplever og forstår konsekvenserne af medbestemmelse samt egne valg og handlinger.

Aktiviteter og færdigheder bygger på spejderens interesser. Programmet er alsidigt, og spejderen lære praktiske færdigheder, som kan gøre gavn, skabe glæde eller danne identitet også uden for spejderbevægelsen.

Spejderen lærer livsfærdigheder i form af blandt andet gå-på-mod samt evne til samarbejde, problemløsning og selvmotivering.

Samfundsliv betyder at spejderlivet er i kontakt med samfundslivet. Der arbejdes med samfundsforhold og med goodturn, hjælpsomhed og tjenesteprojekter i det daglige spejderarbejde.

Gennem samvær og kontakt med spejdere fra andre lande skabes personlige venskaber og dermed grundlag for en global bevidsthed og for forståelse af forskellige kulturer.

Arbejdsgrundlaget

DDS søger at skabe et spændende og udviklende miljø for børn og unge.

Gennem gruppevirksomhed søger korpset at fremme samarbejdsevne og arbejdsglæde.

Ved at give spejderne lejlighed til at dyrke friluftsliv

ønsker vi at give dem kendskab til naturen og lyst til at værne om den.

Gennem teoretisk og praktisk arbejdsstof søger man at opøve færdigheder, som både spejderne og deres medmenesker kan have glæde af.

Korpset søger endvidere at

give spejderne samfundsforståelse og viden om Danmark.

Gennem korpsets tilknytning til den internationale spejderbevægelse gives der spejderne mulighed for kontakt med andre landes ungdom, natur og kultur.

Ledertræning – lederuddannelse

Den væsentligste del af lederuddannelsen finder sted mens man er leder i afdelingen, sammen med spejderne og de andre ledere. Det er her, man som leder gør sig en masse praktiske erfaringer – learning by doing. Erfaringerne suppleres af råd og vink fra ledere der har været med i længere tid.

Denne vekselvirkning mellem råd og praktiske erfaringer giver en god form for lederuddannelse og "træning på jobbet".

Træningen på jobbet er uhyre vigtig og udgør en væsentlig del af ledertræningen, men det kan give en god saltvandsindsprøjtning at tage på kursus.

Deltagelse i kurserne kan give:

- inspiration til det daglige arbejde
- ny viden om forskellige emner
- stof til eftertanke om spejderarbejde
- mulighed for at dele erfaringer og oplevelser med andre spejdere i samme job.
- personlig udvikling.

DDS tilbyder kurser til både unge og voksne.

Ungdomsuddannelsen

Der er tilbud om kurser til både spejdere og seniorer. Ungdomsuddannelsen er et supplement til den uddannelse, der sker i grupperne. Tilbuddet til spejdergrenen er 3 kurser der giver den kommende, den nye og den erfarne patruljeleder eller assistent mulighed for at udvikle sig i forhold til sit lederjob i patruljen.

Kurserne til seniorerne bygger videre på de erfaringer man får i toppen. Også her 3 kurser: et for den nye i seniorgrenen, et for senioren midt i seniorlivet og et for senioren, der snart skal videre.

Grunduddannelse

Grunduddannelsen, består af:

- ledersamtalen, som er en introduktion til dit nye lederjob,
- jobtræning, som er en hjælp og praktisk vejledning til at gennemføre den første tid i dit nye lederjob,
- Kernekursus: gennem praktisk spejderarbejde får du en oplevelse af spejderarbejdets værdier, ideen med spejderarbejdet og forståelse for de grundlæggende ledelsesmetoder, som vi bruger, og
- Grenkursus, som handler om spejderarbejdet i den gren, du er leder i.

Grunduddannelsen skal gennemføres af alle nye ledere inden for 2 år. Kernekursus er for den der for første gang skal være leder og derfor være ansvarlig for at formidle spejderideen til børn, unge eller voksne DDS. Ledersamtale, jobtræning og grenkursus bør gentages hver gang en leder skifter lederjob.

Tilvalgskurser

Tilvalgskurserne findes i to niveauer:

- Tilvalg I: "værktøjskurser", der supplerer grunduddannelsen, og
- Tilvalg II: generelle ledelseskurser, til dem, der har gennemført grunduddannelsen

Tilvalg I er for alle ledere, både nye og erfarne, omfatter kurser som:

- fjeldkurser
- søkurser
- kurser i mødeledelse
- kurser i voksenformidling
- og meget mere

Tilvalg II omfatter kurser som:

- ledelse gennem friluftsliv
- ledelse gennem lejrliv
- kursus i voksenledelse

Videregående kurser

Videregående kurser er for de ledere, der vil i dybden med idégrundlaget i spejderarbejdet og den personlige stillingtagen hertil.

Perlerne er bevis på gennemført Gilwellkursus.

Gilwellkursus

Kurset sigter mod udvikling af den enkelte gennem arbejde med korpsets formål i både teori og praksis. Målet er den personlige udvikling og stilningtagen.

Kurset består af tre dele:

- en skriftlig forberedelsesdel.
Forberedelsen igangsætter tanker om ugekurset mulige debatemner, så den enkelte deltager har mulighed for at klargøre sine holdninger.
- et ugekursus i lejr med udstrakt deltagerstyring.
For ugekurset er på forhånd fastlagt, – at der arbejdes i patruljer, – at det er et lejrkursus, og – at det indeholder en primitiv hejk
- en opfølgingsdel, der tager udgangspunkt i udfordring, der skal løses gennem det daglige spejderarbejde.

Planlæg kursusdeltagelsen

De forskellige dele af lederens uddannelse: træning på jobbet, kurser og andre ting, der gennemføres for at udvikle den enkelte leder skal hænge sammen. Det gælder derfor om at finde de aktuelle behov for udvikling og forsøge at lægge en plan for den kommende periode.

Uddannelsesbogen er god støtte hertil. Uddannelsesbogen gennemgår principperne i DDS's lederuddannelse og rummer beskrivelser af kurserne der tilbydes.

I gruppen er det gruppelederen, der tager initiativ til at der lægges en plan for lederudviklin. Det er ikke nødvendigvis GL selv, der indgår i dialogen om den enkelte leders

uddannelse, men GL sikre at det sker.

De aktuelle ledertræningsmuligheder kan man få nærmere besked om hos gruppelederen, DALT'en (divisionens ledertræningsmedarbejder) og i Broen, der jævnligt har oversigt over kurser i den kommende periode.

Kursus for ledertrænere

Kurset er en mulighed for at arbejde videre med spejderarbejds idégrundlag som udgangspunkt for ledertræning.

Det tager udgangspunkt i aktuelle emner og videregående pædagogiske principper og sigter mod videreudvikling og formulering af lederuddannelse.

Metodik

Metode

Når man skal udføre et stykke arbejde, vælger man en metode til at nå sit mål. "Spejdermetoden" indebærer at vi arbejder i smågrupper, patruljer (se også side 6 og 16).

Vi planlægger, gør erfaringer gennem det praktiske arbejde og vurderer det vi har gennemført.

Planlægning

For at man kan styre og målrette en gruppes eller afdelings arbejde, skal det planlægges. Planlægningen sker dels langsigtet for et halvt eller et helt år, dels kortsigtet for hvert møde eller arrangement.

Når man planlægger sit langsigtede program, bør man i forvejen have gennemgået den plan som divisionen og korpset har lagt. I gruppens plan lægges disse først ind, hvorefter gruppens arrangementer placeres.

Den enkelte afdelings program planlægges ud fra afdelingens arbejdsstof, spejderne, årstiden, økonomien, traditionerne osv. Hvert enkelt møde, tur eller lejr planlægges med fordeling af aktiviteter og ansvar.

En anden vigtig side af planlægningen drejer sig om korpsets formål. Igennem aktiviteterne skal spejderne opnå færdigheder og udvikles "til vågne, selvstændige mennesker".

Dette formål må man have for øje i planlægningen, så man ikke laver aktiviteter blot som underholdning for spejderne, men giver dem opgaver og aktiviteter, der fører frem mod målet.

Møder og ture

Et spejdermøde varer i regelen 1 1/2-2 timer – i klanen lidt længere. Mødet kan bygges op på forskellige måder, de almindeligste er:

Det traditionelle møde

Det traditionelle møde er opdelt i perioder. Ingen instruktion bør vare mere end 20 minutter. Mødet begynder og slutter med en fast ceremoni.

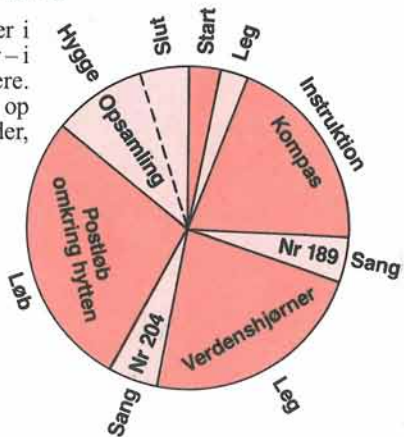
Basemødet

Basemødet begynder og slutter som det traditionelle.

I den mellemliggende tid besøger patruljerne efter tur 3-5 baser (poster) med hver sin opgave eller aktivitet inden for et bestemt emne,

fx førstehjælp, knob, trafik osv.

Møderne danner optakt til turene, hvor spejderne kan afprøve de færdigheder de har fået på møderne, på større projekter.

Målsætning

En målsætning er en beskrivelse af det resultat (mål), som fx spejderbevægelsen vil nå med sin virksomhed.

Det er vigtigt at sætte sig et mål for såvel spejderarbejdet som helhed – som for de enkelte arrangementer.

Ved at sammenholde det opnåede resultat med det opsatte mål kan man vurdere om metoderne var de rette og om målet var realistisk.

Målet skal beskrives så realistisk, konkret og opnåeligt som muligt. Jo yngre en person er, jo hurtigere behøver han at se resultatet af sine anstrengelser – dvs at nå målet.

Ledelse

At være leder er at inspirere og inspireres, formidle, hjælpe, opmuntre – at få tingene til at gro og udvikle sig.

Formålet med ledelse er at nå de mål man sætter sig, i samarbejde med andre.

Lederen har et pædagogisk ansvar, han skal hjælpe hver spejder til at udfylde sin plads i fællesskabet. Han skal give spejderne tillid til sig selv og hinanden og skal give dem fortrolighed med deres ansvar for patruljens, flokkens, troppens eller klanens liv.

Det gode eksempel er faktisk det allervigtigste pædagogiske princip.

Leg

Det er sjovt at lege, men leg er også alvor. Voksne leger ofte for at "koble af" og samle kræfter til den mere alvorlige del af livet. For barnet er legen en måde at udtrykke sig på og at forstå sig selv og omgivelserne på.

Ved hjælp af legen opdager og tilegner barnet sig forskellige ting på de forskellige udviklingstrin.

Oftentimes kan man efter en instruktion repetere stoffet igennem en leg.

Uanset hvilke lege der er tale om, er der nogle få ting man som leder bør være opmærksom på, når legen anvendes i spejderarbejdet:

- legens formål må være klart for lederen
- legens regler skal forklares grundigt, så alle har forstået dem, inden legen begynder og naturligvis skal de administreres retfærdigt
- alle skal have mulighed for at deltage i legen. Lege hvor nogle går ud, bør undgås eller laves om, så deltagerne "kommer ind" igen efter kort tids forløb.

Learning by doing

Dette udtryk, som er almindeligt inden for "spejder-pædagogikken", kan udtrykkes på dansk som tilegnelsen af viden og færdigheder gennem deltagelse i aktiviteter.

Bag udtrykket "learning by doing" ligger en idé om et samspil mellem teori og praksis, som påvirker og forandrer hinanden.

Dette udgør en vigtig grundpille i spejderbevægelsens måde at arbejde på.

Idéteknik

Brainstorm-metoden

Metoden anvendes tit som led i udarbejdelsen af en **emneplan** (sammenhængende møderække bygget over et emne eller et tema), men kan også benyttes mere enkeltstående når det gælder om at finde emner til aktiviteter eller løsninger på en opgave eller et problem.

Alle deltagere fremkommer livligt og kritikløst med en lang række idéer, der alle nedskrives fx på en tavle, så alle kan følge med.

Det er vigtigt at forslagene ikke kommenteres eller kritiseres før bagefter. Når idé-mængden ebber ud, stopper man, og der påbegyndes en diskussion med sortering og udvælgelse.

Associationsmetoden

Denne metode bruges når man skal finde på nye, utraditionelle aktiviteter.

Man tager udgangspunkt i et tilfældigt ord, en ting eller et begreb. Lederen spørger hvad deltagerne kommer til at tænke på (hvad det kan bruges til), idet man enten kan skiftes til at sige noget eller lader ordet være frit (som ved en brainstorm). De efterfølgende har mulighed for enten at bygge

videre ud fra det oprindelige udgangspunkt eller ud fra hvad de andre siger. Alt skrives ned, og der stoppes når lysten aftager.

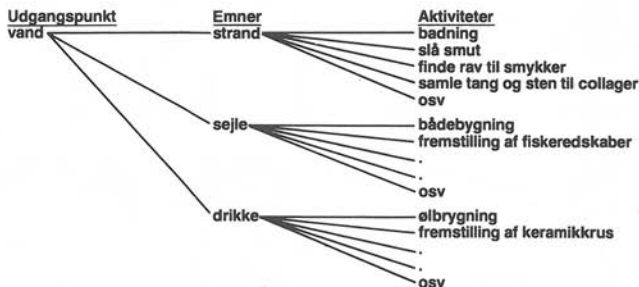
Stafet-metoden

Denne fremgangsmåde er anvendelig fx når patruljen eller klanen mangler idéer til et lille projekt eller en weekend-tur.

Deltagerne (5-8 spejdere) sætter sig i rundkreds med hvert sit stykke papir. Alle skriver nu øverst på arket det samme ord - fx "træ". Der er her efter 1 minut, hvor hver især tilføjer et nyt ord der på en eller anden måde har berøring med ordet træ. Herefter går papiret videre til sidemanden til højre.

Hver modtager på denne måde et nyt stykke papir med to ord. Der er så igen 1 minut til at tilføje en tredje idé der kan passe ind i de to ord/idéer som allerede er nedskrevet, inden papiret igen rykker en plads til højre. På denne måde fortsættes indtil arkene har cirkuleret et par omgange.

Der stoppes, og alle ark vurderes i fællesskab. De bedste idéer udvælges og i fællesskab bearbejdes ordlisten til fx en patruljetur som indeholder alle eller de fleste af de delemer som blev nedskrevet i ordlisten.

Arbejdsstof

Som hjælp til at udmønte vores spejderlov, formål, spejderidé og metode i praktisk spejderarbejde har vi arbejdsstoffet.

Arbejdsstoffet beskriver den viden og de færdigheder – de emner – som vi beskæftiger os med i det praktiske spejderarbejde på møder, ture og lejre.

I daglig tale opfattes arbejdsstoffet i almindelighed som de officielle publikationer korpset har udgivet, men der er dog intet der forhindrer en bredere opfattelse af arbejdsstofbegrebet.

Som sådant kan alle de store og små emner der danner udgangspunkt for hvad der kan betegnes som godt spejderarbejde betragtes som arbejdsstof. Man kunne fristes til den tanke at alt så er arbejdsstof, og at kun fantasien sætter grænsen. Noget er der om det, men selv om rammerne er vide, så er de der. Arbejdsstoffet – og ikke mindst den måde det anvendes med spejderarbejdet – skal tilgodese vores overordnede mål.

Arbejdsstofstrukturen

De publikationer og materialer korpset tilbyder til de enkelte grene (aldersgrupper), er alle en del af korpsets arbejdsstofstruktur, der skaber en ramme for udviklingen af arbejdsstoffet.

Vores arbejdsstof er for hver gren bygget efter den samme skabelon, men indeholder en gradvis ændring i indhold og sværhedsgrad og en pædagogisk udvikling fra gren til gren, så det enkelte medlem

kan opleve både sammenhæng og udvikling igennem sin spejdetid.

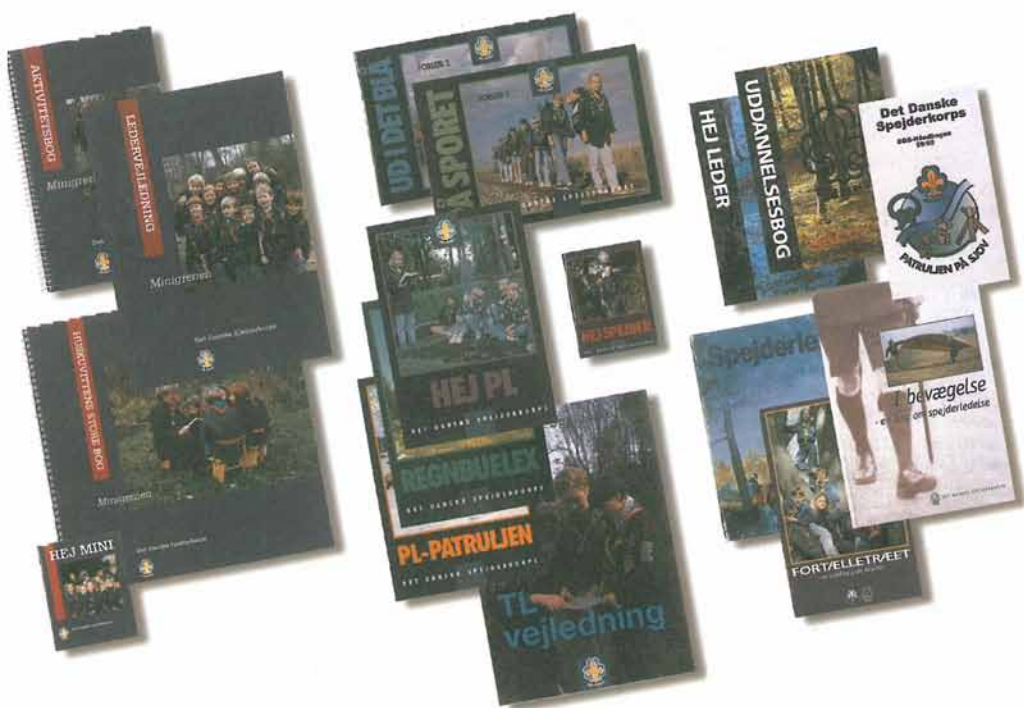
Selvom strukturen er den samme fra gren til gren, er den fysiske udformning meget forskellig. I nogle grene findes aktivitetsforslag og ledervejledning i én bog, i andre i hver sin.

Nogle grene har flere aktivitetsbøger, andre kun én, osv. Vores arbejdsstofstruktur består af 5 elementer: Hej bøger-

ne, Ledervejledning, Aktivitetsforslag, Spejderlex og diverse håndbøger, pjecer mv.

Hej bøgerne er rettet mod den enkelte spejder, der starter i grenen.

Bøgerne indeholder en introduktion til grenen og dens aktiviteter samt ofte forslag til startaktiviteter i den pågældende gren. Til nye PL'er og nye ledere findes der også en Hej PL og en Hej Leder.

Ledervejledninger er rettet til lederne i grenen og er en bredere beskrivelse af den pågældende grens arbejde, metoder, indhold og "børn". Til lederne i alle grenene findes endvidere "den ny lederbog".

Aktivitetsforslag er forslag til enkeltaktiviteter, fantasirammer, forløb og projekter. Bøgerne henvender sig til spejderne eller lederne alt efter gren.

Spejderlex (udkom første gang i 1988) er et leksikonagtigt materiale, der med tematisk opstilling giver oplysning om spejderfærdigheder på en lang række områder.

Diverse håndbøger er bøger og materialer om enkeltemner, større aktiviteter, pjecer med debatoplæg mv. Nogle materialer handler om aktuelle emner, mens andre er af mere permanent art.

Dueligheds-tegn

I forbindelse med arbejdsstoffet findes der en række mærker som kan uddeles til spejdere der har gennemført de tilhørende aktiviteter.

Mærkerne sys på uniformens højre overarm.

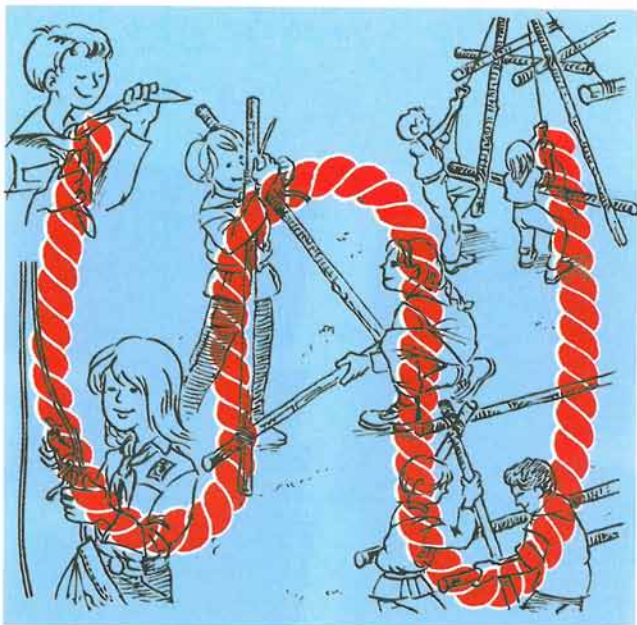
Hvis man vælger at bruge duelighedstegn, bør man bruge dem med omtanke, så mærkerne ikke bliver mere væsentlige for spejderne end de aktiviteter der er gået forud.

Den røde tråd i arbejdsstoffet

Selvom arbejdsstoffets ydre er forskelligt – store og små bøger, hæfter, pjecer mm indeholder det de samme emnegrupper. Det giver mulighed for et sammenhængende og udviklende spejderarbejde.

Sammenhængen betyder at man kan:

- give spejderne nye udfordringer på tværs af aldersinddelinger og emner
- lette overgangen fra gren til gren ved gensynet med kendte emner
- arbejde med fælles tema og lave fælles arrangementer sammen med de øvrige grene i gruppen
- udvide arbejdet med en speciel emnegruppe ved inddragelse af elementer fra de øvrige grenes arbejdsstof.

Den røde tråd sikrer at de børn som starter deres spejdertid i en mikro- eller miniflok, får mulighed for at arbejde med – og dygtiggøre sig inden for – de samme emneområder hele spejdertiden igennem, men til stadighed på et niveau som passer til alder og udviklingstrin.

Det har flere fordele. Hele spejdertiden igennem vil der være nye udfordringer – ting at opleve, at opdage, at lære, at forstå, at tage stilling til, at tage ansvar for – og hele tiden vil disse udfordringer være inden for rækkevidde, fordi de vedrører emner som spejderne i forvejen er fortrolige med, blot på et mere grundlæggende niveau.

Den røde tråd gør spejderarbejdet levende og sammenhængende.

Udgivelse og udsendelse af arbejdsstof

En del af korpsets arbejdsstof er gratis, mens andet skal købes:

● Arbejdsstof der kan købes i Spejder Sport

Korpsets arbejdsstof til de enkelte grene – både det til spejdere og ledere – købes i Spejder Sports butikker i København, Tåstrup, Lyngby, Odense, Århus og Aalborg.

En oversigt over arbejdsstoffet findes i DDS-håndbogen. Priser findes i Spejder Sports katalog.

● Gratisudsendelse til grupper og divisioner.

Ved udgivelse af nyt arbejdsstof sendes et gratis eksemplar af materialet til alle korpsets grupper og divisioner.

● Arbejdsstof der kan rekvireres fra korpsetkontoret

Enkelte arbejdsstofmaterialer fx aktuelle temahæfter og gamle Tænkedagsmaterialer kan rekvireres på korpsetkontoret. I DDS-håndbogen findes en oversigt over de aktuelle publikationer.